

De Poemp

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN

NUMMER 51 □ 05-06-07/2006 □ P309458 □ AK 2560 NIJLEN1

De Moord van Nijlen in 2006:

Een uniek totaalspektakel!

De moord op de 70-jarige pastoor De Groof beroerde in 1842 heel de Kempen. En het blijft merkwaardig dat nu, ruim 160 jaar later, ongeveer elk Nijlenaar nog wel weet wat er toen gebeurde in Nijlens historische pastorie.

Op markten, dorpspleinen en kermissen werd “De Moord van Nijlen” tot een eind in de vorige eeuw niet verteld, maar gezongen. De oudste versies ervan en ook latere bewerkingen zijn een mengeling van tekst, muziek en zang. “De moord” werd onbetwistbaar een stuk van onze volkscultuur. Dat is één van de redenen waarom Heemkring De Poemp via de Cultuurraad het initiatief nam om rond elf juli 2006 dit zang- en toneelspel nog eens op te voeren, als dorpsgemeenschap, in een hulde aan het Kempense dorpsleven van toen.

---

toneel, zang, muziek in een feeërie van licht en kleur

De Moord in 2006

De Nijlense Cultuurraad, en in het bijzonder regisseur Gaston Van den Branden, willen de volkscultuur respecteren bij de creatie van “De Moord” in 2006. Het wordt een enig totaalspektakel waarin acteurs van zowat alle toneelverenigingen van onze gemeente optreden. Verder verlenen zowel het Githo als de Gemeentelijke Academie hun medewerking bij het opbouwen van een prachtig decor, getekend door kunstenaar Marc Verreydt. Uiteraard werkt ook het gemeentebestuur overtuigd mee aan het prestigieuze evenement. Zowel administratie als technische diensten zetten zich in.

Muziek

De muziek krijgt tijdens deze opvoering buitengewone aandacht. Rudy Verdonck leidt en coördineert het

Fa-si-nant-koor, versterkt met leden van andere Nijlense koren, het kinderkoor De Nijlengaltjes, mensen van de muziekschool, de Nijlense Straatzangers, de harmonies en een aantal muzikanten van het Kempens Symfonisch Orkest.

Reservering : 03.410.03.75

Het toneel- en zangspel wordt opgevoerd in de speciaal aangeklede gemeentelijke sporthal, op 100 meter van de historische pastorie. Speeldata zijn vrijdagen 7 en 14 juli, zaterdagen 8 en 15 juli en zondag 9 juli 2006, telkens om 20 uur.

Het lijkt geen twijfel dat de opvoering van “De Moord van Nijlen” ruime weerklank zal vinden in de Kempen. Tijdig reserveren is dus de boodschap! Dat kan tijdens de kantooruren bij de Cultuurdienst op het gemeentehuis vanaf dinsdag 19 april. En er is een speciale telefoonlijn voor de reservering : 03.410.03.75. Tenslotte kan je op het internet altijd meer nieuws over het evenement vinden : www.demoordvannijlen.be.

Walter Caethoven.

De moord van Nijlen

De toekomst aan de voeten van onze jongeren?

Op aansporing van de Davidsfondsafdelingen van Nijlen en Kessel waagden de leerlingen van de scholen van Kessel en Nijlen een sprong in de toekomst. De Junior Journalist Wedstrijd 2006 stuurde hen op schrijftocht als journalist, reporter of auteur. Deze wedstrijd richt zich tot de derde graad van de basisschool en de eerste graad van het secundair onderwijs. Elke leraar mocht met zijn leerlingen vrij een titel kiezen uit een lijst met als thema: Waag je sprong in de toekomst. De scholen bezorgden de beste twee werkjes van elke deelnemende klas bij het Davidsfonds van Nijlen of bij het Davidsfonds van Kessel. De plaatselijke jury heeft ondertussen haar taak afgerond en de beste werkjes van elke reeks ingezonden voor de nationale Junior Journalist.

Het Davidsfonds staat voor leescultuur. En het staat als een paal boven water dat lezen schrijven ondersteunt. Jongeren moeten leren in de toekomst kijken, erover praten en schrijven. Ook daarom organiseerden beide Davidsfondsafdelingen de 17de Junior Journalist.

Wij danken de scholen en het gemeentebestuur voor de wijze waarop het initiatief elk jaar weer wordt gesteund en feliciteren de winnaars (foto) hartelijk!

Lokaal werden op 22 april 2006 alvast per reeks 5 leerlingen bekroond op een in samenwerking met het Gemeentebestuur georganiseerde prijsuitreiking. De laureaten van de 17de Junior Journalist werden een na een naar voren geroepen en beloond met een prachtig boekenpakket:

<i>Reeks I</i>		<i>Reeks II</i>	
Maxime Gulentops	126/150	Michiel Put	124/150
Jolien Van Dessel	125/150	Sophie Dillen	123/150
Kim Daelemans	120/150	Ben Daelemans	119/150
Sophie Engels	119/150	Jonathan Meylemans	119/150
Cloé Dela Ruelle	118/150	Elise Vrins	118/150

In memoriam

Zuster Marie-Clara

Zuster Marie-Clara werd geboren in Terhagen op 25 februari 1916 als Philomena – Francisca De Wit. Zij was de vierde van tien kinderen. Drie van hen vonden de weg naar Vorselaar. Eerst zuster Eliana, dan zuster Marie-Clara en tenslotte zuster Marie-Marcelline.

Zuster Marie-Clara volgde normaalschool en ging daarna dadelijk aan 't werk. In 1942 kwam ze te Nijlen, waar ze in het 7de leerjaar startte. In 1946 mocht zij de leerlingen van de 4de graad laten overstappen naar de beroepsschool, waarvan zij de stichteres was.

< Zuster Marie Clara (2005)

Als begaafde, actieve en creatieve directrice wist ze haar beroepsschool tot bloei te brengen. Met hart en ziel heeft ze zich 26 jaren ingezet, tot een zwaar auto-ongeluk in 1972 een einde maakte aan die activiteiten.

Liefst 61 jaar heeft Zuster Marie-Clara in Nijlen gewoond, gewerkt en gebeden. Op 27 januari 2006 overleed zij te Lier. Wij willen langs deze weg onze dank uitdrukken voor al het goede dat zuster Marie-Clara voor onze Nijlense gemeenschap heeft gedaan als opvoedster van honderden Nijlense vrouwen.

Namens de ploeg van De Poemp:

Pol Van Camp.

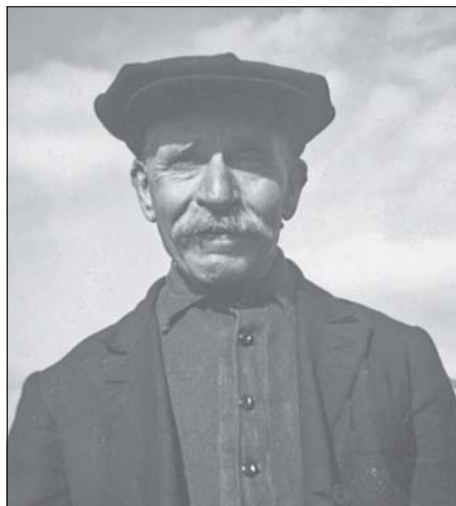
Ferdinand Voorspoels ofte “Nand Puls”: Nijlens laatste fatsoenlijke stroper

Bij ons thuis kwamen soms rare vogels over de vloer. Zo was er, even nadenken... de Witte Verdommen. Hij woonde tegenover de maalterij van Verbercht op de Bevelsesteenweg. Hij kon vertellen over de oorlog '14 - '18. Nee, niet over gevechten, die vond de Witte veel te gevaarlijk, maar over zijn gevangenschap in Duitsland. Hij werkte daar op een herenboerderij onder het bevel van een adellijke dame Von Emmeke of Von Enneke of zoiets... Ik weet de naam niet meer voor honderd procent. Zijn oogjes blonken van de pret als hij vertelde hoe hij op commando van deze “Adellijke Dame” 's nachts werd gewekt om de graanzolder op te kuisen... Dan was er “Cies”, iemand uit het rusthuis. Hij was van “Pit” (Putte). Een vreemde vogel die eieren bewaarde onder zijn klak. En ik zou Charlotte nog vergeten, een klein wijfke, ook uit het rusthuis. Die danste op de melodie van “De reuskens van Borgerhout”. Zij had als jong meisje nog gediend bij de “heer Moretus”.

Ze zijn allen verdwenen in de schemerzone van de dood!

Maar één man leeft nog steeds voluit in mijn herinnering. Die man is Ferdinand Voorspoels, alias Nand Puls, een rustige, eenvoudige Kempenaar. Hij werd geboren te Nijlen in 1875 en is er overleden in 1950. Hij woonde voorbij Hotel Picardie op de Bouwelsesteenweg: twee achterbouwtjes, hij in het ene, zijn zoon Felix in het andere. Die gebouwtjes had hij zelf nog “gemetst.” De vrouw van Nand was weinig van zeg en ze liet haar Nand maar “aantamboeren”. Nand zijn

Ferdinand Voorspoels of Nand Puls, Nijlens laatste fatsoenlijke stroper (1875 - 1950). Op de foto mist hij enkel zijn pijp!

vader werd in 1854 te Nijlen geboren en vierde zijn diamanten bruiloft in 1930. Toen kreeg hij van de gemeente twee stoelen cadeau, aangeboden door burgemeester Louis Kegelaers ofte “Lewie van Sooikes”. Nands vader overleed te Nijlen in 1939.

Nand Puls woonde zeer sober. Een tafel met vier stoelen en een Leuvense stoof... Een gazet, radio of weekblad had hij niet in huis. Op “het vensterschap” bewaarde hij in een flesje veenmollen in olie voor hun genezende kracht. Toen hij jonger was, had hij nog een tijdje gewerkt bij “de grote Nelis”, vader van meester Jos Nelis...

Omdat hij kon “metsen” werkte hij mee aan het onderhoud van de sassen op de Kleine Nete. Daarom kende hij mijn grootvader, die sassenaar was te Emblem. Mijn grootvader overleed in 1942 en Nand vond het niet meer dan normaal dat hij zich bij ons thuis voelde. Toen ik in de

oorlog reuma had en als het weer het toeliet buiten ging liggen, daagde Nand soms op. Hij ging in huis een stoel halen en ging naast mij zitten. Het duurde lange tijd eer hij zijn eerste woorden sprak. “Dag, menneke!” - “Dag, Nand!” En het duurde nog een tijdje voor hij zei: “Rust nog efkes!” - “Ja, Nand.” Ik had een kristalradio met een lange, koperen antenne en een koptelefoon, nog gekregen van meester Nelis die hem had meegebracht van de Vogelenmarkt. Toen ik eens mooie muziek te horen kreeg en Nand met veel moeite de koptelefoon liet opzetten, luisterde hij aandachtig. “Schoeën, Schoeën! Se, zoeën klaan dink, da zou ik ok wel in hoas wille! Verstokt da ellentrik?” - “Neeje, Nand, gene sol!” Dan zei hij bedachtzaam: “Als ik daar henne luister, kannik gen vogels ne mië hoeëre. En die vogels, he menneke, zen veule scheunder!”

Het groot verdriet van Nand was zijn kleinzoon. Het zoontje van Fik, zijn Nandje. Nandje was met de ijzers gehaald. Zijn hoofdje was gewond en hij had een waggelende gang. Hij sprak dikwijls over hem en dan rolden de tranen uit zijn ogen. Nandje is reeds lang gestorven...

Tijdens de mobilisatie '38 - '39 - '40 was de mess van de officieren en de hogere officieren in Hotel Picardie. Als Erna, de dochter van de uitbaters (zij waren Nederlanders) hazen of konijnen nodig had, dan was Nand present. Hij had eens op twee nachten een tiental konijnen gevangen met de lichtbak. Die had hij aan Erna verkocht. Erna bracht voor hem soms overschotjes mee van de keu-

ken. Ze is later getrouwd met een van de officieren. Die officier was katholiek, Erna protestant. Erna werd tegen de wil van haar ouders katholiek en er was “groten ambras” in Hotel Picardie.

Nand was natuurlijk ook een visser. Hij ving altijd paling met de “poorbak” en een schepnet. Eens op een nacht kwam een dwaallicht aanwaggelen over het Netewater, zette zich vast op zijn “poorbak”, wiegde heen en weer en bleef dan vast zitten. Nand was verlamd van schrik. Toen vloekte hij, terwijl hij tegelijk een schietgebed prevelde, en rende weg de beemden in. Alles nam die nacht andere vormen aan en hij verdwaalde, bleef slapen in een hooiopper. Hij is er twee of drie dagen niet goed van geweest.

Ze gingen soms fazanten stropen in de grensstreek achter Mol in '14 – '18. Het jagen was verboden. Op stropers schoten de Duitsers met scherp. “En oep ne nacht, he menneke!” Op een nacht had hij twee uur onbeweeglijk rechtop gestaan, omdat hij de silhouet van een

gendarm zag in een kleine dennenboom. Als ge met de lichtbak gaat, moet ge altijd dicht struikgewas achter u hebben.

Wanneer Nand zijn pijp uitklopte, ging hij steeds op zijn knieën in het zand zitten, maakte een kuiltje, klopte de as erin en dekte het putje netjes toe.

Over het Albertkanaal was hij niet te spreken. “Vroeger kon ik van bij mij thuis langs de Grobbendonkse Baan tot in Eisterlee gaan zonder een mens tegen te komen. Nu ligt dat kanaal ertussen. Ze hebben veel van ‘mijn’ grond afgepakt. De konijnen en de hazen zijn van iedereen. Er is geen enkele “juge” die kan aantonen wie de eigenaar is van een konijn of haas. Ze lopen overal!”

Een bijna dramatisch voorval heeft Nand en Fik tijdens de oorlog bijna

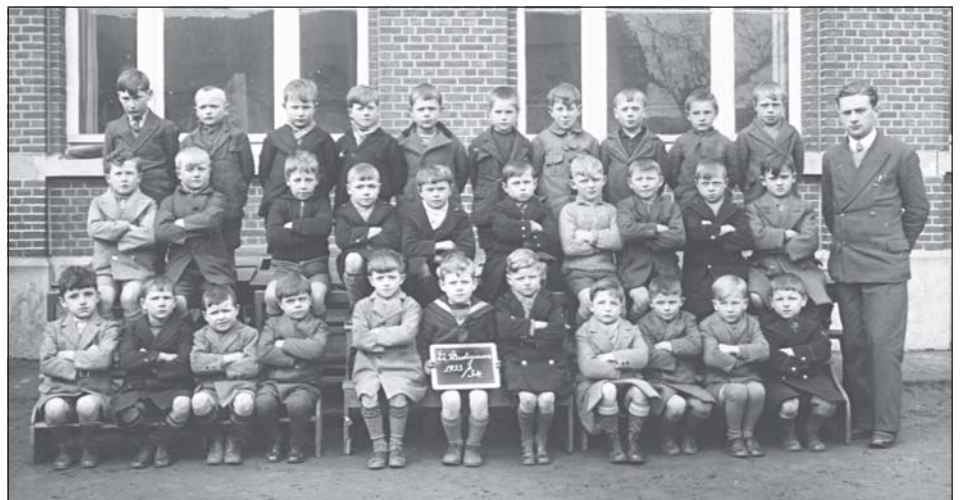
het leven gekost. In september 1944 hadden onverantwoordelijken kraaienpoten gestrooid op de weg. Razend van woede stormden enkele Wehrmachtsoldaten op Nand en Fik af. Ze grepen hen vast. De chauffeurs stonden te vloeken bij de trucks. Een hogere officier, die stopte bij die herrie, heeft een waarschijnlijk bloedbad voorkomen..

Bij de aftocht in september '44 zijn er nog een tweetal Duitsers blijven slapen. Nand is heel de nacht opgebleven en heeft hun geweren in het stalleke gezet. Ze waren zo jong en ze moesten zo rap mogelijk bij hun moeder zijn. En Nand heeft ze ook nog uit zijn sobere voorraad te eten gegeven!

Wie hem ooit gekend heeft, zal Nand Puls zeker niet vergeten!

Jos Bastiaens.

Ik dank Martha De Bie en Karel Voorspoels voor de ontvangst en het gesprek. Ook een merci aan Flor Dieltjens voor het opsporen van de familie Voorspoels.

Dit is een foto van het tweede leerjaar van “de ouw krak” 1933 – 1934, die we in bruikleen kregen van Maurits Bogaerts. Naast de jongens, geboren in 1926, staat een fiere meester Wellens. We herkennen van links naar rechts

op de onderste rij: Emiel Storms; Frans Van Houtven, Louis Laenen, ? Van Doninck, Jef Van Wassenhoven, Louis Lieckens, ? Davidson, Frans Embrechts, André Horemans, Sooi Goormans; op de middenste rij: René Gui, ? Van Gansen, Gerard Voorspoels, Eugeen Van der Hoeven, Jules Van Tendeloo, Louis Hendrickx, Louis

Van Mengsel, Gustaaf Davidson, August Van der Linden, Maurits Bogaerts; op de bovenste rij: ? Nevelsteen, Jozef Kerkhofs, ? , Marcel Blomaerts, Jan Van Immerseel, ? ; ? Huygelbergs, ? , ? , René Van Den Broeck. Wie van onze trouwe lezers vult de vraagtekens in ?

150 Jaar

Zusters der Christelijke Scholen van Vorselaar in Nijlen.

Voor ons, lieve lezeres en beste lezer, is onderwijs de normaalste zaak ter wereld. Dat is ooit anders geweest. Rond 1850 was onderwijs niet verplicht en alleen voor kinderen van vooraanstaanden weggelegd. Die konden bij de koster of familie leren lezen en schrijven. In ons dorp kwam daar verandering in dankzij de pastoor. Hier ons verhaal over 150 jaar zusters in Nijlen...

De eerste kloosterstichting in de Gemeentestraat anno 1856.

In het jaar 1856 was de geestelijke leiding van onze gemeente toevertrouwd aan E.H. Van Der Vorst, pastoor te Nijlen van 1849 tot 1882. Daarna bleef hij als rustende pastoor in Nijlen en overleed er op 20 juli 1891. Deze priester beseftte maar al te goed dat de toekomst bij de jeugd ligt. Daarom wilde hij voor de kinderen van zijn parochie een goede christelijke opvoeding. De faam van de “Zusters der Christelijke Scholen van Vorselaar” was in die tijd in onze streken doorgedrongen. Deze congregatie werd gesticht in Vorselaar op vraag van gravin van de Werve della Faille, door en onder de bezielende leiding van Lodewijk Vincent Donche, jezuïet, en twee Tilburgse “vrome jonge dochters”. Zij richtten op 28 juni 1820 in Vorselaar een leerschool voor meisjes op. Meisjes worden jonge vrou-

wen en de besten bleven en sloten zich aan bij de oprichters. De Congregatie van de Zusters der Christelijke Scholen van Vorselaar was een feit.

De stichting te Nijlen

Pastoor Van Der Vorst begaf zich in 1856 naar het klooster van Vorselaar om zusters-onderwijzeressen voor zijn parochie te vragen. Zijn verzoek werd ingewilligd, maar er moest vanzelfsprekend gezorgd worden voor een kloosterwoonst en voor schoollokalen. Nabij de pastorij werd een kleine boerderij aangekocht. Het werd de eerste kloosterstichting in Nijlen. De aankoop werd door pastoor Van Der Vorst en moeder Aldegondis, algemeen overste, samen bekostigd. We spreken over het latere oud-gesticht, nu de burelen van de C.M. Binnen in het heden-

daagse gebouw vinden we trouwens nog de herinneringssteen terug.

Aan de oude boerderij moesten natuurlijk veranderingen aangebracht worden. Er kwamen slaapvertrekken voor de kloosterzusters en klaslokalen voor de leerlingen.

Het kon ook in die tijd soms snel gaan. 1856 was het jaar van de aanvraag, de aankoop van het huis, en de aanpassingswerken van de eerste kloosterstichting. Op 1 oktober van dat jaar kwamen de drie eerste zusters-stichteressen er zich al vestigen:

- moeder Clara geboren op 3 september 1817 te Vorselaar als Joanna Verhaert en ingetreden op 29 maart 1835,

- Zuster Brigitta, geboren op 26 oktober 1823 te Hoboken als Joanna Maria Landuydt en ingetreden op 2 mei 1853,

- Zuster Alphonse, geboren op 26 maart 1835 te Groot-Bijgaarden als Joanna Francisca Vanderlinden en ingetreden op 26 juni 1854.

Het nieuwe klooster kreeg de benaming “Onze-Lieve-Vrouw van Troost” en de patroon werd de heilige Petrus. Zo werd het klooster van Nijlen het achtste bijhuis van de Zusters der Christelijke Scholen van Vorselaar, met als officiële stichtingsdatum 14 november 1856, datum waarop vermoedelijk de eerste lessen gegeven werden.

In 1888 werd het eerste klooster het eerste Nijlens rusthuis, het “oud gesticht”.

Eerste school

Die eerste school had twee klassen voor lager onderwijs. Ze stond onder de leiding van moeder Clara en zuster Brigitta. Zuster Alphonse was belast met de keuken en het onderhoud van het huis. Ze moest het zeer zuinig aanleggen, want armoede was de meesteres van den huize. De inkomsten van de kleine klooster-gemeenschap waren immers gering. De zusters ontvingen van een fonds voor arme scholen van Brussel een bon of een kleine som bestemd voor het handwerk van de kosteloze leerlingen, het schoolgeld van de goede kinderen, alsook een som van 500 fr. Moeder Clara was een persoon die vol geloof en kinderlijk vertrouwen op Gods hulp zich tot alles bekwaam achtte. Ze bleef echter slechts 1 jaar in Nijlen. Ze verhuisde naar Rumst, waar ze in 1857 een klooster stichtte. Ze werd vervangen door moeder Elisabeth, die hier verbleef van 1857 tot 1865, jaar waarin moeder Clara opnieuw de leiding overnam.

Twee jaar later, in 1858, werd een bewaarschool opgericht. Ze werd aan zuster Alphonse toevertrouwd. Zuster Brigitta bleef te Nijlen tot in 1861. Ze moest door ziekte overmand terug naar het moederklooster in Vorselaar waar ze het volgende jaar stierf, amper 39 jaar oud. Zuster Brigitta werd vervangen door zuster Michaëlle. Ook de zwakke gezondheid van de goede zuster Alphonse werd aangetast en ze moest terugkeren naar het klooster van Vorselaar om er verzorgd te worden. Ze overleed er in 1864 in de ouderdom van 29 jaar. Ze werd vervangen door zuster Adilla, en zuster Dymphna kwam erbij om het werk wat te verlichten. We schrijven dan 1863. Zuster Adilla is de eerste die in Nijlen sterft, en wel op 2 oktober 1866. In 1865 was moeder Clara terug naar het klooster van Nijlen gekomen, dat ze 9 jaar voordien had opgericht. Clara, die in Vorselaar geboren was, ging gaarne met haar medezusters te voet door de bossen

naar Vorselaar. In de zomer van 1873, bij een familiebezoek te Nijlen, zei een van de familieleden schertsend : “ Moeder, gaat ge niet mee naar Vorselaar?” Moeder Clara antwoordde op dezelfde toon: “Neen, maar ik kom toch in Vorselaar sterven”. In september ging Clara op retraite naar Vorselaar. Als deze gedaan was en ze op het punt stond om naar Nijlen te vertrekken, was het rijtuig volzet. Ze moest noodgedwongen wachten op het tweede rijtuig. Dat vertrok pas in de namiddag. Kort na het middagmaal werd moeder Clara getroffen door een beroerte, die haar gedeeltelijk verlamde. Drie weken later stierf ze. We schrijven dan 13 oktober 1873. Haar wens om in het klooster van Vorselaar te mogen sterven was verhoord!

*Eerste school met drie klassen, in 1878
gebouwd in de Nonnenstraat.*

Nieuwbouw

Moeder Bernardine volgde haar op. Deze overste nam noodgedwongen het besluit om een nieuwe school te bouwen. In 1877 was het getal leerlingen zo aangegroeid dat de voorlopige stichting niet meer toereikend was. Dat was al een argument. Maar een grotere reden om aan nieuwbouw te doen was het oordeel van de geneesheren: die vonden de lokalen bij gebrek aan licht en lucht zeer ongezond. We hebben reeds vastgesteld dat er meer dan een zuster ziek werd. Daarom besloten pastoor Van Der Vorst en moeder Aldegondis voor ruimere lokalen te zorgen. Op enige afstand van de school, in het straatje bezijden de kerk, dat later Nonnenstraat geheten werd, werd een stuk weiland van 71,10 aren aangekocht voor de prijs van 6.000 fr. Deze som werd weer door de pastoor en moe-

der Aldegondis betaald. Daar deze grond te laag en te vochtig was om erop te bouwen, moest het terrein merkkelijk opgehoogd worden. De boeren van Nijlen waren zeer tevreden over het onderwijs dat hun kinderen genoten en stelden zich graag ten dienste van pastoor en zusters. Er werden honderden karren grond aangevoerd om de laagte op te hogen. Na dit reuzenwerk boden de zusters aan de boeren een feestje aan in de oude school. Op dat feestje zongen de zusters het volgende liedje:

*Pachters, handen opgeheven !
Alle zorg aan de kant !
Dat de vreugde thans herleve,
In het feest zo lang betracht !*

Refrein:

*Leven deze milde pachters !
Zingen wij, het hart vol moed,
Leven deze milde pachters,
Die behulpzaam zijn en goed !*

*Nieuwe scholen moesten komen,
Op een allerleegen grond,
Mening kärke moest er stroomen,
Eer dat die zijne hoogte vond.*

*Wie zal zoveel zavel halen ?
Vroeg ieder met bang gemoed,
En we gingen zonder dralen,
De pachters vallen te voet.*

*Een groot getal gevraagde boeren,
Reden af met kar en paard.
Om het nodige aan te voeren,
O ! dat was de moeite waard !*

*God zal uwe liefde lonen,
Uwen iever en uw vlijt,
En en we zullen altijd tonen,
Dat ge onze helpers zijt !*

Eindrefrein :

*Leven pachters honderd jaren !
Bevrijd van pijn en smart !
Leven pachters honderd jaren !
In den hemel vol geluk !*

Het klooster en de school werden in 1878 door bouwmeester Caluwaert van Puurs gebouwd. Hij nam het werk aan voor de som van 28.000 fr. Hierbij kwam nog 4.000 fr. voor het plaatsen van een achterbouw.

De weledele heer Catjanus Ludovicus Van de Werve van Pulle schonk 10.000 fr. Voor het overige bedrag ging moeder Aldegondis een lening aan.

De kloosterwoonst in de Nonnenstraat.

Op 2 mei 1878 namen de bouwwerken een aanvang. De eerste steen werd gelegd door pastoor Van Der Vorst in het bijzijn van zusters en leerlingen. De kinderen kregen een versnapering en een halve dag vrij. Het nieuwe klooster werd door de zusters betrokken op 1 augustus 1879.

Bij de aanvang van het nieuwe schooljaar in september 1879 namen de zusters hun intrek in de nieuwe klaslokalen. Ook dat jaar werd de ongelukswet gestemd (1ste schoolstrijd), waardoor er aan de katholieke scholen geen staatstoelagen meer werden gegeven. Een schoolcomité werd in het leven geroepen. Daarvan ontvingen de zusters 600 fr. per jaar. Daarbij hadden ze nog de 500 fr. van het fonds van Brussel en het schoolgeld van de betalende leerlingen.

Op 13 november 1884, bij de afschaffing van de ongelukswet, werd de school voor de eerste maal door de gemeente aangenomen en genoten de zusters een gezamenlijke jaarwedde van 1.200 fr. Waar er voorheen weinig of niets van het aantal leerlingen dat ze onderwezen bekend was, werden die aantallen vanaf het schooljaar 1883 - 1884 tot op heden nauwkeurig opgeschreven.

In 1887 werd de gemeentelijke toelage met 300 fr. vermeerderd. Nu de zusters nieuwe en gezonde gebouwen

hadden, konden zij zich nog meer gaan inzetten voor het onderwijs en de opvoeding van de Nijlense jeugd.

Uitbreiding

De schoolbevolking groeide steeds aan. Er waren 160 leerlingen in 1884 en men moest een derde klas bijbouwen. In 1897 werd nog een klas bijgebouwd, want men had de kaap van de 200 leerlingen overschreden. Deze klas moest ook dienen als vergaderzaal voor de leden van de boerengilde. Twee jaar later bouwde die gilde een zaal van 20 m lang. In deze zaal, "Den Boerenbond" genaamd, was een klas bestemd voor jongens, teneinde de gemeente te ontslaan van het benoemen

van een derde onderwijzer. In 1905 kon deze klas ingenomen worden door de meisjes, aangezien de gemeente toen een derde onderwijzer benoemde.

Op 31 augustus 1899 werd de school door de gemeente heraan genomen voor een termijn van 10 jaar. De zusters genoten nu een jaarwedde van de staat en de gemeente gaf daarbij 10% bijwedde. Sinds 1896 gaf de gemeente jaarlijks 2 fr. per leerling voor kosteloos schoolgerief en 1 fr. voor de benodigdheden van de vrouwelijke handwerken alsook 50 fr. voor verwarming van de lokalen.

(wordt vervolgd)

Pol Van Camp.

Meisjesklas 1900

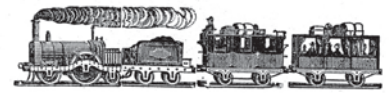
Deze foto kregen wij even in bruikleen van Angela Cuypers. We zien een groep meisjes van de Zustersschool in 1900. Een vergeeld lijstje van Angela vermeldt de namen van Nijlens toekomst in het begin van de 20ste eeuw. Misschien vindt de lezer er één van zijn voorouders in terug?

Hier volgen de namen, van links naar rechts:

voorste rij : Fanie Van Houtven, Net Goormans, Betteke Diels, Louise De Doncker, Julie Wesemael (moeder van Angela Cuypers, met het bordje!), Netteke Leysen, Fien Kegelaers, Fien Van Tendeloo, Serafine Wesemael;
2de rij : Virginie Leemans, Fieke Crauwels, Trien Janssens, Stans Van Tendeloo, ? Roothoof, ? Van de Ven, ?, Mel Roziers, Fanie Colen, Mieke Laenen;

3de rij : Cilleke De Keyser, Fanie Broos, Fanie Kegelaers, Filleke Leysen, Eulalie Cuypers, Emma Leysen, Lina Kets, Celine De Cnaep, Cilleke Smits;
4de rij : Marie Van Camp, Dorothea ?, ? Wals, Mieke Cuypers, Mieke Hens, Marie Gooyvaerts, Mieke ?, Trien Lieckens;

achterste rij : Tinneke Vingerhoets, Marie Kegelaers, ? De Herdt, Stans Laenen, Mieke Lens, Amelie Vervoort, Eugenie Claes.

“De trein” bracht het manna!

Duitse transporttrein in rangeerstation (1918)

Tijdens Wereldoorlog I stelde de Nederlandse regering zich neutraal op. Gedurende bijna de hele oorlog liet Nederland de Maasbrug te Buggenum door militairen bewaken. Deze neutrale houding betekende voor Duitsland een aanzienlijke belemmering van het verkeer naar het front. Uiteindelijk zwichtte Nederland voor de Duitse politieke druk. Op 11 mei 1918 sloten beide landen een overeenkomst waarbij de ‘IJzeren Rijn’ mocht gebruikt worden voor militaire transporten. Militairen, wapens en munitie mochten echter niet worden vervoerd. In hoofdzaak werden vooral allerlei bouwmaterialen vervoerd. Nederland behield zich het recht voor de transporten te controleren. Deze controle was echter door de hoeveelheid van aangeboden treinen niet altijd waterdicht. Begin maar eens een wagen grind of zand te controleren. De houding van de Nederlandse regering in deze kwestie droeg na de oorlog bij tot de verzuring van de relaties tussen Nederland en België.

In 1981 schreef Lode Van Regenmortel in het Kesselse tijdschrift ‘Salvator’ een verhaal over treinplunderingen in 1918 te Kessel. Uiteraard bestaan over deze plunderingen weinig bronnen. Rond deze plunderingen ontstond in de loop van de tijd een mythevorming. Meester Van Camp maakte enkele notities over deze episode. En ook meester Juul Nelis van Nijlen beschreef “Den Trein” in zijn memoires, zoals onze lezers in nr. 48 van De Poemp konden lezen. Het Historisch Jaarboek van Herentals van 2001 maakt melding van plunderingen te Klein Gent.

In de herfst van 1918 stonden er tussen Lier en Herentals, en misschien ook verderop, diverse Duitse treinen geblokkeerd. Op 18 mei 1918 ontplofte te Hamont een munitietrein die opgesteld stond tussen twee lazarettreinen. Er vielen honderden doden, volgens de Duitsers zelfs meer dan duizend. Meteen werd het transport van terugtrekkende Duitsers over de IJzeren Rijn onmogelijk.

De trein in het Goor

Wanneer je met oude Kesselaars over Wereldoorlog I spreekt, dan valt het steeds weer op dat die vier lange

jaren van honger, verknechting en leed wel niet vergeten zijn, maar dat veel van de miserie van toen toch een beetje vervaagt in hun herinnering. Belangrijke gebeurtenissen zijn zij totaal vergeten. Namen en data kloppen niet altijd en werkelijkheid en fantasie zijn soms moeilijk uit elkaar te houden. Valt echter het woord ‘Den Trein’, dan schitteren ineens hun ogen, hun geheugen faalt niet meer, haarscherp staat iedere gebeurtenis van toen hun voor de geest en ze beginnen te vertellen...

In de herfst van 1918, toen geruchten de ronde deden dat de oorlog ging gedaan zijn of misschien wel gedaan was, stopte er op een mistige namiddag daar waar de spoorweg door ‘het Goor’ loopt een trein. Een gewone Duitse leger trein, die, zoals zovele leger treinen van en naar het front, even stilstond en na een poosje weer zou doorrijden.

Een lange trein met van voren en aan het eind een paar wagons met soldaten die de zaak moesten bewaken en daartussen een eindeloze reeks goederenwagons.

Maar ‘s anderdaags stond die trein daar nog; en als men goed keek, was het eigenlijk toch geen gewone trein. Hij was precies langer dan die van gisteren! In de richting van Nijlen kon men door de nevel het begin niet zien en aan de kant van Lier kwam hij zeker tot voorbij de Bist. Maar wat nog verwonderlijker was, in Nijlen scheen er ook iets niet in orde met de ‘ijzerenweg’, want mensen die van daar kwamen wisten te vertellen dat er bij hen een lange trein was blijven staan. In de richting van Bouwel kon men door de mist het begin niet zien en aan de kant van Kessel kwam hij zeker tot voorbij het Goor !

En langzaam drong het tot de mensen door dat het niet één trein was die daar stond, maar een onafgebroken rij treinen die gestrand waren tussen Kloosterheide en Herentals. Maar wat de oorzaak daarvan was, wist niemand! Waren het tegenstrijdige bevelen? Was er een locomotief defect geraakt, ontspoord of zonder brandstof gevallen? Geen mens wist er het fijne van en weinigen hadden er belangstelling voor. Men bleef zelfs liefst een eindje van die trein vandaan, want met die gevreesde pinhelmen kon men nooit weten! Daarbij die trein stond voor niemand in de weg en over een paar dagen zou alles wel weer normaal zijn. De belangstelling voor die rare trein verflauwde dan ook geleidelijk... Tot er plots in het dorp... vet te koop was! Eetbaar, zuiver, wit vet. Een onbetaalbare weelde in die hongerejaren.

En spoedig rees het vermoeden dat dat vet van 'Den Trein' afkomstig was. Was het gestolen of gekregen? Of waren er zaakjes te doen met sommige van de Duitsers die de trein moesten bewaken? Er was iets geheimzinnigs aan de gang en de meest onwaarschijnlijke geruchten begonnen de ronde te doen. Die trein zou vol eetwaar steken. Die trein zou met gifgas geladen zijn. Er zou iemand doodgeschoten zijn die geprobeerd had een wagon open te breken. Er zou dit en er zou dat, maar hoe de vork nu juist in de steel zat, dat wisten slechts enkelingen, maar die hielden hun mond.

Tot een paar durvers die geheimzinnige trein eens een beetje beter gingen bekijken! Toen die mannen terug in het dorp kwamen, hadden zij niet alleen alles goed bekeken, maar ook een en ander meegebracht! Op die trein viel iets te rapen! In ongehooflijk korte tijd wisten Jan en alleman wat er gaande was en begon de rush naar de 'roet', zoals ze de spoorweg toen nog noemden. Jong en oud trokken, meestal te voet, met een paar zakken onder de arm of met de

kruiwagen, in één lange sliert naar 'Den Trein'.

Een deel gewoon maar uit nieuwsgierigheid en om alles eens te bekijken. Anderen half verlegen met de gedachte misschien iets te krijgen of te vinden. De grote hoop echter met de bedoeling iets op de kop te tikken.

Maar eens ze aan de trein toekwamen, telde nog maar één zaak: pakken wat er te pakken viel. Iedereen werd door dezelfde drift aangegrepen! Hebben is hebben en krijgen is de kunst. En de plundering begon. In het begin zeer voorzichtig bij valavond of 's nachts en met alle mogelijke voorzorgen. Dan meer openlijk en in volle dag en op het laatst brutaal elkaar verdringend, ruziemakend en vechtend om toch maar het beste te bemachtigen. Want waren de eerste dagen de Duitsers zeer waakzaam en werd er al eens geschoten op al te drieste plundersaars dan verslapt gaandeweg hun aandacht, sommigen lieten zelfs apathisch begaan. Een aantal Duitsers verdwenen spoorloos en deserteerden. Na een tijdje was er niet de minste bewaking meer en kreeg ieder vrij spel. Van uren in het rond kwam al wat lopen of gaan kon op deze miraculeuze buitenkans af. Alles wat vast was, werd opengebrouwen en de trein gaf zijn inhoud bloot. En wat voor een inhoud! Een onvoorstelbare hoorn van overvloed. Een echt mirakel voor onze mensen die vier jaar lang de buikriem hadden moeten aanhalen en werkelijk aan alles gebrek hadden. Een opsomming geven van wat uit die trein te voorschijn kwam, gaat gewoon niet. Er was te veel en van een te grote verscheidenheid. Want naast massale hoeveelheden wapens en munitie vond men er ook machines en gereedschappen, doktersinstrumenten, geneesmiddelen, dure en ingewikkelde precisietoestellen. Wagons tot boven toe volgepropt met uitgezochte eetwaren, honderden vaten met zoete lies, stapels kledingstukken en zorgvuldig verpakt porselein en glaswerk, schil-

derijen en muziekinstrumenten, boeken, landkaarten, meubelen, kook- en eetgerei, paardentuig, schoenen, kousen. Kortom alles wat een mens nodig heeft om te leven... of om te doden.

Daarnaast waren er ook wagons die men meed als de pest omwille van de onverdraaglijke stank die ze verspreidden. Vlees van geslachte dieren en bederfbare eetwaren waren volop in ontbinding. Er werd verteld dat er tegen Bouwel een wagon stond met rottende paardenkadavers.

In iedere wagon scharrelden soms 20 à 30 mensen rond en ieder graaide en wroette in de overhoop gehaalde waren om toch maar het beste te vinden. Alles wat bruikbaar was, werd weggesleept. De sliert mensen die hun buit naar huis sleurden, kon men best vergelijken met het bekende beeld van een rij mieren die een suikerpot leeghalen.

Dure zaken werden vertrapt of achteloos weggeworpen. Soms vocht men voor de onnozelle prullen, terwijl kostbare goederen in de gracht geschopt werden. Kinderen groeven in het afval of verzamelden volkomen nutteloze voorwerpen. Volwassenen reageerden al even raar; zoals die oude boer die met een basviool op zijn schouders naar huis sjokte. Anderen sleurden zich een ongeluk aan loodzware kisten met duizenden uniformknopen en men zag mensen die nooit hadden leren lezen rondzeulen met dikke pakken oude kranten. Slimmerds verstopten hun buit tussen de struiken met de bedoeling later alles te komen ophalen. Nog meer uitgeslapen mannen lagen op de loer en stalen dan die verborgen waren. Als de bestolene dan bemerkte dat hij beetgenomen was, kende zijn verontwaardiging geen grenzen en schold en briepte hij op die "smerige dieven".

Jonge snaken liepen rond met twee, drie geladen pistolen in hun broeksband, zwaaiden met bajonetten en sabels, monteerden geweren en mitrailleurs en schoten zo maar in >

't wilde weg. Obussen werden zonder de minste voorzichtigheid opengebroken, kogels leeggeschud en het poeder in brand gestoken, alleen maar om de felle vlam en de hevige rook.

Daar moesten ongelukken van komen en ze kwamen er. In Bouwel schoot een jonge kerel zijn kameraad morskood en in 't Goor gebeurde de onafwendbare catastrofe. Mannen die zonder de minste kennis of voorzorg en met primitieve middelen obussen demonteerden om het zeer waardevolle koper te herwinnen deden iets verkeerd. Een geweldige ontploffing scheurde de lucht in twee. Lichamen vlogen tientallen meters ver. Er waren doden en zwaargewonden. Honderden mensen vluchtten in paniek weg van de plaats van het gebeuren. En even plots als de mensen op de trein waren afgekomen, bleven ze

weg. Ze waren bang geworden en het beste was eigenlijk toch al weggehaald. Daarbij begon veel van wat buitengegoid was al te bederven door het klamme weer, was vertrapeld of beschadigd of vond gewoon geen liefhebbers meer.

Alleen de mensen uit de onmiddellijke omgeving scharrelden nog een tijdje rond in de afvalhopen. Het werd steeds moeilijker nog iets van waarde te rapen en langzaam werd de streek weer het verlaten oord van weleer.

Wapenstilstand

Een tijdje na de wapenstilstand werden de treinen een na een weggesleept. De granaten en het dynamiet werden door het leger vernietigd en in de volgende lente overwoekerden onkruid en gras al vlug de uiteengewaaide en verregende resten van de nog niet opgeruimde afval.

'Den Trein' werd langzaam een herinnering. Zoals andere kreeg deze gebeurtenis, die op zichzelf beschouwd en in het kader van die jaren durende wereldoorlog slechts een plaatselijke en geringe betekenis had, haar plaatsje in de geschiedenis van ons dorp. Voor velen was en blijft het zelfs de belangrijkste en sensationeelste belevenis uit de ganse oorlog. Voor de jongeren waarschijnlijk een onbegrijpelijke en dwaze reactie. Maar in de grond eigenlijk menselijk en normaal, want een paar duizend jaar geleden vond iemand het toch ook belangrijk genoeg om een stukje in de Bijbel te schrijven over iets dat zo maar uit de hemel viel en eetbaar was. Die man kende het woord 'trein' nog niet. Daarom noemde hij het 'manna'.

Lode Van Regenmortel

Merkwaardige bomen:

Een eikensien in Kessel

In een vorig nummer hadden we het over merkwaardige bomen in ons dorp. Eén (?) hadden we over het hoofd gezien, n.l. de 'eikensien' of de 'sieneik' aan de Oude Bevelsesteenweg.

Een dertigtal jaren geleden stond in Kessel in de buurt van het kerkhof een dergelijke boom in volle bloei, meer nog, hij droeg toen sappige vruchten. Zo opvallend en oogstre-

lend, zo merkwaardig dat voorbijgangers, fietsers, automobilisten, verbaasd stopten, ja zelfs af- of uitstapten om die wonderboom van dichterbij te bekijken. De vruchten leken fel op appelsienen, maar dat waren ze bij nader onderzoek niet.

De passanten konden hun ogen niet geloven en sommigen kwamen zelfs de vruchten betasten om te zien of ze wel echt waren. Andere bewon-

deraars gingen zelfs aan de eigenaar vragen of ze er eentje mochten plukken.

De grap was meer dan geslaagd. De opvallend mooie vruchten waren niets anders dan blozende oranje-keurige pronkappels, die Lode Van Regenmortel daar op een mooie dag in de eikenboom had gehangen. Hij had ze zelf in zijn tuin gekweekt en daarmee de toen nog jonge boom versierd. De eikensien of de sieneik is ondertussen een krachtige boom geworden, maar hij heeft slechts eenmaal wonderbare vruchten gedragen.

Frans Lens.

Meester Fons Dillen werd 100 te Kessel...

Meester Fons Dillen werd in 1906 geboren te Kessel. Hij werd onderwijzer te Alseberg en ging in 1929 in de gemeentelijke jongensschool van Kessel les geven. Fons vond zijn lieve echtgenote Nathalie in Nijlen. Zij trouwden in 1932.

Een mensenleven later verblijven beiden nu in het Kesselse Rust- en Verzorgingscentrum. Op 12 maart 2006 werd meester Fons Dillen er dik in de bloemen gezet bij zijn 100ste verjaardag. Bij deze gelegenheid zong Stanne Dillen, ouderdomsdeken van het Sint-Ceciliakoor, begeleid door Nest Verelst enkele liedjes die Stanne als kind zoveel jaren geleden bij meester Dillen nog geleerd had. En wie sloeg de maat? De meester zelf!

Onze gelukwensen voor de eeuweling en zijn echtgenote!

Nijlense muzikanten : steeds op post!

In een vorige "Poemp" vertelden wij dat Harmonie St.-Cecilia, zowel vroeger als nu, alle gemeentelijke en kerkelijke feestelijkheden met muziek opluisterde. Ook in andere activiteiten speelden de muzikanten van de harmonie een belangrijke rol. In hoeverre dat ook het geval was vóór 1940 heb ik niet kunnen achterhalen.

Vanaf 1945, toen de meeste sport- en andere groeperingen, die tijdens de oorlogsjaren ontbonden waren, zich weer verenigden, werd dikwijls een beroep gedaan op de medewerking van enkele muzikanten om de vieringen en activiteiten op te luisteren.

Zo begeleidden een aantal muzikanten van de harmonie iedere feestelijke uitstap evenals het jaarlijkse teerfeest van de Nijlense brandweer. Zelfs de muzikanten van supportersclub FC Nijlen "speelden" bij St.-Cecilia. Iedere thuiswedstrijd werd opge-

luisterd met een muzikale uitstap van het supporterslokaal naar en rond het voetbalveld. Tijdens de pauze klonk er aanmoedigende marsmuziek. Dat alles onder de leiding van Paul Cambré, alias "de Pauwel".

Vermeldenswaard in de geschiedenis van het muziek- en sportleven in ons dorp is dat het supporterslokaal in de Statiestraat "Café In 't Hof van Parijs" na de oorlog werd uitgebaat door de vlaggendrager van de supportersclub, cafébaas Miel Van Boeckel ("de Pes"), door zijn vrouw Fien Senecaut en hun dochter Clara.

De supporters-muzikanten van F.C. Nijlen in 1945. We herkennen, van links naar rechts,
knielend : Jos Van Roye, August Goormans (Gust van Mie Modest), Vital Blommaerts (Turlut);
staande : Jos Van Camp (Jos van 't bakhuis), Marcel Bosschaerts, Gustaaf Bellekens, August Helsen, August Van Hemel en Frans Grielen (de Fitte).

Later is de club verhuisd naar Café Sportlokaal (toen Kesselsesteenweg, ondertussen J. E. Claeslaan) bij Jules Ceulemans en Emma Roelans, de ouders van de latere wereldkampioen biljarten Raymond Ceulemans. Raymond was toen een beloftevol voetballer bij FC Nijlen...

Ook de Nijlense Turnkring had een muziekgroep opgericht met de hulp van enkele spelende leden van de harmonie, alweer onder de leiding van Paul Cambré. Verder deed de vereniging van oud-strijders regelmatig een beroep op bereidwillige muzikanten om hen te begeleiden bij hun uitstappen naar hun leden-cafébazen. Evenzo op de dag van hun jaarlijkse teerfeest.

Even onmisbaar waren de muzikanten bij de jaarlijkse bedevaart van de KAV ("de vrouwenbond") naar Scherpenheuvel. Een paar honderd mensen, meest vrouwen en kinderen, namen aan de bedevaart deel en er werd een speciale trein voor gereserveerd. De muzikanten zorgden voor een aparte sfeer.

Veel is er veranderd sinds de oprichting van Harmonie St.-Cecilia in 1880. Het verenigingsleven is vandaag uitgebreider in onze gemeente. Het biedt ongetwijfeld meer mogelijkheden tot zinvolle vrijetijdsbesteding, zowel voor volwassenen als voor jongeren. Sommige oudere verenigingen lijden onder de forse concurrentie. Alleen de harmonie blijft trouw aanwezig bij diverse wereldlijke en kerkelijke feestelijkheden. Blijkbaar is de harmonie en haar muziek onmisbaar in het dorpsgebeuren. De stevige groep muzikanten krijgt daarvoor ongetwijfeld de waardering van iedere Nijlenaar!

Hypofliet Budts.

Het gedenkprentje, aangeboden aan vrienden en kennissen bij het overlijden van Paul Cambré, alias “de Pauwel”, vat zijn titels en verdiensten als volgt samen :

Geboren in Grobbendonk op 8.2.18 en overleden te Nijlen op 13.8.82.

Oud-strijder 40 – 45.

Oud- gemeenteraadslid van Nijlen.

Lid van de Koninklijke Harmonie St.-Cecilia.

Lid van de Symfonie David.

Ere-korporaal van het Vrijwillige Brandweerkorps van Nijlen.

Lid van tal van Nijlense verenigingen.

Paul Cambré stelde zijn muzikale talenten een leven lang belangeloos ten dienste van de Nijlense verenigingen. Muziek was zijn leven.

De Poemp vergeet zeker de verdiensten niet van andere bereidwillige muzikanten. Toch wil onze heemkring “de Pauwel” een plaats geven in de rij van onvergetelijke Nijlenaars. Het is méér dan verdiend!

Hypoliet Budts.

Paul Cambré
of “de Pauwel”

De verklaring van pastoor De Groof

De Backer werd ter dood veroordeeld op 29 januari 1842 door het Assisenhof van Antwerpen. Uit de lijvige bundel van méér dan honderd stukken lichten wij de verklaring van de zwaargewonde pastoor Petrus De Groof.

Wij vonden de pastoor in een zetel, het hoofd omzwachteld, de meid in haar bed. De pastoor toonde zich ongeduldig en terughoudend, de meid was lijdend en sprak moeilijk. Wij hebben de verdachte getoond, en zij (pastoor en meid) verklaarden hem zeer goed te herkennen. (...)

Verklaring van pastoor De Groof

Ik herken de betichte. Hij kwam gisteren op de pastorie rond kwart na negen uur. Hij gaf mij bericht dat de pastoor van Bouwel door een geraaktheid was getroffen, dat deze pastoor hem gezonden had en dat deze begeerde mij bij hem te zien. Ik heb de vreemdeling een borrel jenever doen geven. Hij zegde dat hij nabij de kerk van Bouwel woonde en gaf een naam op die ik mij niet meer herinner. Hij ging weg en zegde na de mis liet ik hem buiten langs de moos en daar keerde hij zich naar mij zeg-

gende: “Daar is geen kwestie daarover. Ik moet geld hebben!” En zonder mij tijd te geven van te antwoorden hief hij zijn kiel op en trok daaronder een bijl en een mes. Ik zag ogenblikkelijk dat mijn leven in gevaar was en pakte hem met zijn hals vast. Hem alzo houdende stiet ik hem buiten tot aan mijn stal. Dan beloofde hij mij geen kwaad te doen. Op zijn schone woorden liet ik hem aldaar los. Ik keerde mij om en in mijn woning zag ik hem weder in de moos. Ik ontving een hevigen slag van zijn bijl op de linkerzijde van mijn hoofd. Ik denk dat hij ervoor reeds naar mij had gekapt zonder mij te treffen. Van de tweede kap viel ik bedwelmd op de grond. (...) Ik vergat nog te zeggen dat hij mij aan de stal de loop van een klein zakpistool had getoond. Hij riep : “Laat mij los of ik schiet u dood!” (...) Ik herinner mij nu de naam welke hij mij noemde. Hij zegde dat hij een zekere Van Dun was.

(Getekend: Van Den Bossche, Nap. Vermijlen, P. De Groof, pastor tot Nijlen)
Bron: De Geschiedenis van Nijlen door Meester Nelis. Ongepubliceerde bundel.

80-jarig KFC Bevel bouwt nieuwe kantine

Eind maart is voetbalclub KFC Bevel gestart met de afbraak van zijn versleten kantine. Ook de kleedkamers van het A-terrein, die dateren van in de jaren '40, moesten eraan geloven. In de plaats komt een complex met kleedkamers en kantine. Zo kan KFC Bevel in 2007 zijn 80ste verjaardag starten in een gloednieuwe infrastructuur. Tijd voor een terugblik ...

De oude kantine en de kleedkamers van het A-terrein maken plaats voor een nieuw complex bij KFC Bevel...

Alles begon in Bevel-Heikant

De wieg van KFC Bevel stond in Bevel-Heikant. Op een pleintje (tegenover de huidige woning van ex-voorzitter René 'Prim' Vercammen, nvdr) kwamen rond de eerste wereldoorlog regelmatig jongeren samen om voor de leut te voetballen. Het was hier dat ondermeer Fonne Schellens, Jefke en Louis Tamboer, Jef en Witte Mares, Fonske Delen, Flor en Stan Peeters, Fons van Pol Geus, Fons Bats en Jef Van Sitte tegen de bal leerden stampen. Na een tijdje werden er onderling kleine matches gespeeld en de spelers die er het geld voor hadden, kochten zelf voetbalschoenen en een voetbalplunje. Het omkleden gebeurde in het aanpalende bos. Tot op 15 augustus (halfoogst) 1927: toen sloot de Bevelse voetbalclub zich aan bij de Kon. Belgische Voetbalbond onder het stamnummer 1640 en met de clubkleuren blauw/rood. Volgend bestuur werd verkozen: voorzitter Arthur Verreet, secretaris Marcel Koeckelaers, penning-

meester Edward Mariën en bestuursleden Louis Bats, August Van Hool en Alfons van Looy. KFC Bevel stelde destijds enkel een eerste elftal op met Remi Mariën, Jos De Loncker, Alex Vercammen, Victor Van Looy, Alfons Verdonck, Herman Vercammen, Frans De Coster, Florent Van Looy, Alfons Van Looy, Edmond Geerts, Ernest Wuyts, Frans Lembregts, Jozef Van Hout, Louis Berkenbosch en Frans Kelber. Het lokaal van KFC Bevel was bij Jan Luyten, in het in 2005 gesloopte café De Keizer in Bevel-Heikant.

Op zoek naar een terrein

Om te kunnen voetballen was er natuurlijk een terrein nodig. De nodige grond hiervoor werd gehuurd van de familie Vloeberghs uit Itegem. De grond doet nu nog steeds dienst als terrein!

Er waren destijds uiteraard nog geen echte kleedkamers en de bezoekers kleedden zich om in een achterbouw van het toenmalige café Schuttershof

bij Tist van Bettekens. De thuisploeg kwam aangekleed naar het terrein afgezakt. Ook de scheidsrechter kleedde zich om achter café Schuttershof. Later werd een primitieve houten barak naast het terrein neergepoot. Bevel startte destijds in vierde divisie, te vergelijken met de huidige vierde provinciale. De eerste wedstrijd was op Mol-Gompel, waar Bevel won met 0 - 2. Mon Geerts en Alfons Van Looy maakten de doelpunten. De supporters, die op elkaar gepakt in een grote beestenwagen waren meegereisd, gingen uiteraard uit de bol. De eerste zege op Mol-Gompel was de start van een succesjaar, want Bevel speelde kampioen en promoveerde meteen naar derde divisie.

Hoogte- en laagtepunten

Zoals elke club kende KFC Bevel de nodige hoogte- en laagtepunten. Het eerste seizoen in derde divisie was alvast een dieptepunt. De eerste wedstrijd ging naar Vorst (Laakdal). Daar ontstond een hevige ruzie en de gehuurde beestenwagen moest zelfs tot tegen de kleedkamers rijden om de Bevelse spelers heelhuids te ontzetten. De groene tafel in Antwerpen was nadien onverbiddelijk: KFC Bevel werd het volledige seizoen geschorst. Dit zorgde voor een heuse crisis en het bestuur nam ontslag. In 1929 werd de draad weer opgepikt, maar de clubkas was leeg. Dankzij het organiseren van diverse activiteiten zoals een optreden van een goochelaar, toneelavonden en een Vlaamse kermis kwam er gelukkig opnieuw geld in het bakje en kon er in 1930 weer in competitieverband gespeeld worden. Nadien volgden ook nog hoogtepunten, met als uitschieter de kampioenstitel in eerste

provinciale in 1942. Drie jaar lang stond Bevel zijn mannetje in de nationale bevordering. Sterspeler Denis De Win versierde in die glorieperiode zelfs een transfer naar RC Bruxelles! Later volgde de afgang terug naar derde provinciale. Maar in 1967 won KFC Bevel de beker van de gouverneur van de provincie Antwerpen door op het terrein van Westerlo voetbalclub Retie te kloppen met 2-0. Op historische filmbeelden van Jules Moons (*mijn vader*) is te zien hoe de spelers nadien als helden in Bevel werden onthaald en er een optocht met fanfare door het hele dorp volgde.

De Racing White connectie

Ook na de reeds genoemde Denis De Win leverde KFC Bevel nog talent aan de hoogste Belgische voetbal-

klasse. In 1966 werd aanvaller Walter Vercammen verkocht aan Racing White (later RWDM). Voor Bevel was dat natuurlijk een groot verlies. Na enkele jaren werd Walter trouwens opnieuw lid van KFC Bevel. De 'Wak' verkoos zijn geliefde dorpsclub en sloeg aanbiedingen uit hogere afdelingen af om in Bevel speler-trainer te worden. Niet zonder succes, want KFC Bevel speelde kampioen in derde provinciale B.

Een andere ster speler die het tot bij Racing White schopte, was 'Denieke' Mariën, die als back in Brussel bijzonder gewaardeerd werd. Een andere speler die beslist het vermelden waard is, is René Van Hoof. Hij speelde ruim 600 wedstrijden en kreeg in al die jaren nooit een gele of een rode kaart.

Nieuw elan...

Vandaag werkt KFC Bevel met een verjongd bestuur onder leiding van voorzitter Tom Dillen met een nieuw elan aan de toekomst. Sinds het ontstaan in 1927 groeide het aantal leden van 15 naar liefst 250, onder wie veel jeugdspelers. Voor hen staat KFC Bevel synoniem voor een wekelijkse portie sport en plezier. Het eerste elftal heeft er zopas zijn eerste seizoen in vierde provinciale opzitten en miste nipt de terugkeer naar derde. Hopelijk kunnen we in 2007 in de nieuwe kantine wél de promotie vieren ... als kampioen natuurlijk!

Bert Moons

Bron: '75 jaar KFC Bevel' door Jef Peeters⁺.

De Poemp telt momenteel zo'n duizend abonnees en dus wellicht ruim tweeduizend lezers. Dat voelen wij ook aan de reacties op onze schrijfsels: per brief, per telefoon of rechtstreeks op de man af. Hier volgen er enkele:

Rudy Verdonck vertelde ons dat nr. 33 op de foto van de Bevelse fanfare in vorige Poemp Emiel Verdonck is.

Alfons Schuerwegs wist dat nr. 30 op de klasfoto in Poemp 49... Alfons Schuerwegs is. En hij kan het weten, natuurlijk!

Nr. 13 in dezelfde klas van Angela Cuypers is Staf Grielen. Dat weten wij ondertussen uit betrouwbare bron, van de Staf zelf!

Bedankt, trouwe lezers, voor het invullen van deze vraagtekens!

Mensen aan De Poemp

Jos Bastiaens, 03.481.81.90
Hypoliet Budts, 03.481.69.27
Walter Caethoven, 03.481.85.70
Hendrik Claes, 03.481.82.58
Flor Dieltjens, 03.481.70.41
Herman Engels, 03.481.84.11
Jef Hermans, 03.411.02.78
Frans Lens, 03.480.04.81
Rosette Rymenants, 0479.436.614
Jos Thys, 03.411.21.98
Pol Van Camp, 03.481.74.38
Ludo Van Gestel, 03.481.85.47

(3) In gele gevelsteen

In vorige aflevering namen wij de huizen getekend door Henri Engels onder de loupe. In de eerste helft van de jaren dertig van vorige eeuw bouwde men in hoofdzaak met rode baksteen. Midden van de jaren dertig geraakte gele gevelsteen in de mode. Ook in Nijlen vinden we enkele van deze woningen terug. De architecten werden toen beïnvloed door de vermaarde architect Henry Van De Velde. Opvallend bij deze woningen is de horizontale lineariteit. Door het gebruik van afgeronde hoeken, strakke horizontale lijnen en patrijspoorten wordt deze stijl ook wel eens 'pakketbootstijl' genoemd. Meestal hadden die huizen een plat dak.

Een interessante woning anno 1939 in de Koningin Astridlaan.

Volgens de kinderen van Henri Engels tekende hun vader in Nijlen zes huizen. (zie De Poemp 50). Tijdens ons onderzoek kwamen we nog een zevende woning op het spoor. Het huis Bevelsesteenweg 60 (een paar huizen voorbij De Vijfhoek) is volgens de ouders van de huidige bewoonster Martine Torfs getekend door Henri Engels en gebouwd door aannemer Van Eester. Hetzelfde duo realiseerde ook de woning J.E. Claeslaan 45, thans bewoond door Herman Cools. Eerst bouwde Alfons Crauwels-Florentine Govaerts in 1932 een be-

Huis Bevelsesteenweg 60.

scheiden woning met een zadeldak. De woning werd in 1938 uitgebreid met een aanbouw in art deco. Na het overlijden van Fons Crauwels in 1941 hertrouwde zijn weduwe Flor

met Denis Torfs. Volgens zoon Marcel Torfs vertelde zijn moeder dat het huis werd toevertrouwd aan Engels en Van Eester. Na het overlijden van Flor Govaerts in 1997 betrok kleindochter Martine de woning.

Bakkerij Heylen in de Statiestraat.

Architect Edmond Brioen

De bakkerij Heylen in de Statiestraat 28 en het pakketboothuis van Edmond Claes aan de Spoorweglei 29 werden ontworpen door de Lierse architect Edmond Brioen (1908-1964). Wij staken ons licht even op bij zijn zoon Luc Brioen: 'Mijn vader heeft in Nijlen goed zijn kost verdiend. Voor de oorlog tekende hij tientallen kleine huisjes. Het zijn kleine, vrijstaande, vierkante gebouwtjes met langs de straatzijde niet meer dan een deur en een venster. Deze woontrant was heel populair in de diamantstreek. Met de eerste zuurverdiende centen bouwden de diamantwerkers een kleine woning

Pakketboothuis in de Spoorweglei 29.

die zij hoopten later te vergroten. Mijn vader had zoveel werk in Nijlen dat mijn moeder geregeld aandrong om van Lier naar Nijlen te verhuizen. Het is er nooit van gekomen. Natuurlijk waren de huizen van Heylen en Claes voor mijn vader prestigeprojecten. Hij tekende ook de bakkerij Peeters (1942) tegenover de Heilige Familie-kerk in Lier. Ook de kerk in Grobbendonk en de Sint-Lodewijkkerk in Mortsel zijn van de hand van mijn vader.'

Bakker Jan Heylen betrok de winkel in 1941. Voorheen stond er de afspanning "De Swaen". In 1977 werd een verdieping toegevoegd. Aannemer Alfons Nelis bouwde in 1938 de woning van de familie Claes in de Spoorweglei. In 1996 werd de woning verkocht.

De Statiestraat in de jaren 30. Rechts achteraan "De Zwaan".

Architect Louis Serneels

Frans Liekens en Louisa Van den Eynde bouwden in 1933 de kruide-

De ex-zelfbediening aan de Vijfhoek.

nierszaak op de hoek van de Bevelsesteenweg en de Guido Gezellestraat. Net naast de deur werd een steen ingemetseld met de vermelding 'architect Louis Serneels - Boechout'. In 1959 nam het nichtje Julia Liekens met haar man Achilles Verstappen de zaak van Frans Liekens over. Zij bleven er wonen tot 1994. Vol geestdrift vertelt Achilles over zijn zaak: 'Ik was de eerste in de wijde omgeving die na een verbouwing het concept van zelfbediening toepaste. Van heinde en verre kwamen potentiële klanten van de firma die de winkel inrichtte het concept bekijken. In 1994 verliet Achilles Verstappen de woning en verhuurde ze nog een tijdje. Momenteel staat de zaak al even leeg. Over enkele maanden wordt de woning gesloopt om plaats te maken voor een appartementsgebouw.

Architect F. Van Gils

De Herentalse architect F. Van Gils ontwierp op de Broechemsesteenweg

50 in 1938 een art deco woning. Bouwheren waren Frans Vercammen en Julia Lambrechts. In 1987 betrokken Werner Schrijvers en Chris Deliën de woning. Sinds 1996 wordt de woning verhuurd.

Schuin over het station, in de Koningin Astridlaan, staat nog een interessante woning. In juni 1939 betrok de gepensioneerde onderwijzer Lambrechts-Stuyts de nieuwe woning. Van 1943 tot 2001 woonde hun zoon er met zijn gezin. Jammer genoeg hebben we niet kunnen achterhalen wie deze merkwaardige woning tekende.

(vervolgt)

Hugo De Bot.

Art deco woning anno 1938 aan de Broechemsesteenweg 50.

Werkten mee aan dit nummer :

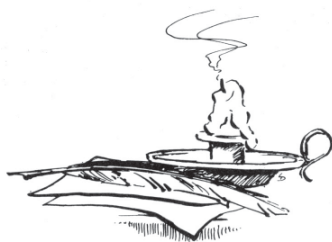
Redactie : Jos Bastiaens, Hypoliet Budts, Walter Caethoven, Rik Claes, Hugo De Bot, Flor Dieltjens, Jef Hermans, Frans Lens, Jos Thys, Pol Van Camp, Ludo Van Gestel

Fotografie : Walter Caethoven

Tekeningen : Dirk Lieckens, Marc Verreydt

Grafische vormgeving en zetwerk : Walter Caethoven

Eindredactie : Rik Claes

© 2006 - Heemkring Davidsfonds Nijlen

Nieuwe abonnementen : Stort 7 Euro op rekening 853-8126108-62 van DF Nijlen met vermelding van naam, adres en "abo Poemp".

**DE POEMP □ DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN □ DERTIENDE
REEKS □ NR. 51 □ ZOMER 2006 □ V. U. : WALTER
CAETHOVEN - ZANDVEKENVELDEN 12A - 2560 NIJLEN**